

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «31» серпня 2017 року
(протокол № 1)

Психологічний супровід в реабілітації з основами психофізіології

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2017 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри доцент кафедри основ здоров'я, фізичної реабілітації та екології Книш С. І.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «16» червня 2017 року, протокол № 8.

Вступ

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Психологічний супровід в реабілітації з основами психофізіології» складена відповідно до програми підготовки здобувачів I рівня вищої освіти (бакалавр) спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни “ Психологічний супровід в реабілітації з основами психофізіології ” є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом відповідної підготовки здобувачів щодо потреб особливих дітей.

Предметом навчальної дисципліни є робота з учнями з особливими потребами, створення сприятливих психологічних умов для набуття професійних навичок і умінь, входження в соціальне середовище, психологічний супровід, адаптація, комплексна реабілітація, соціалізація.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічний супровід в реабілітації з основами психофізіології» є:

1. ефективна організація реабілітаційного процесу особистості (групи);
2. визначення етапів і послідовності надання психологічної допомоги особистості чи цільовій групі відповідно до специфіки їхнього травмивного досвіду;
3. добір оптимальних для особистості (групи) психологічних реабілітаційних заходів;
4. організація та здійснення супервізійних заходів надавачам психологічних послуг тощо.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя. **ЗК 4.** Здатність працювати в команді. **ФК 3.** Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності; упроваджувати здоров'язбережувальні, профілактичні та оздоровчі технології в педагогічній діяльності. **ФК 12.** Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці корекційно-реабілітаційної роботи. **ФК 14.** Здатність організовувати інклюзивний освітній процес. **ФК 15.** Здатність розуміти закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків. **ПРН 19.** Здатний вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя, володіє прийомами самовдосконалення. **ПРН 7.** Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками. **ПРН 1.** Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків. **ПРН 15.** Здатний застосовувати знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів корекційно-реабілітаційної

роботи. **ПРН 17.** Уміти організувати інклюзивний освітній процес. **ПРН 1.** Знати закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС/ 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Загальне поняття про психологію реабілітаційної діяльності.

Охарактеризувати предмет і завдання сучасної психології реабілітаційної діяльності, структуру, основні напрями і проблеми сучасної психології реабілітаційної діяльності, загальні аспекти психології реабілітації.

Тема 2. Психологічна реабілітація соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями.

Розкрити особливості реабілітації хворих на соматичні та психічні захворювання. Психологічна реабілітація осіб, що мають особливі потреби та вади розвитку. Основні методи психологічної реабілітації осіб з вадами слуху, зору, руху, мовлення, тощо. Реабілітація родин з дитиною, яка має особливі потреби. Програма раннього втручання.

Тема 3. Відмінності розвитку та навчальної діяльності дітей з особливими потребами в процесі навчання

Діти з особливими потребами. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату. Діти з порушенням зору та слуху. Діти із затримкою розвитку. Порушення уваги з гіперактивністю. Діти з порушенням психічної діяльності. Діти із гіперкінезами.

Тема 4. Пристосування приміщень до потреб дітей з особливостями психомоторного розвитку

Адаптації для дитини з порушенням опорно-рухового апарату. Адаптації для дитини з порушеннями зору. Адаптації для дитини з порушеннями слуху

Тема 5. Психологічний супровід реабілітаційного процесу дітей-інвалідів та студентів з обмеженими функціональними можливостями

Психолого-реабілітаційний супровід навчання дітей – інвалідів. Деякі аспекти психологічного супроводу навчання студентів з обмеженими функціональними можливостями.

Тема 6. Психолого-педагогічний та реабілітаційний супровід

Розглянути Психолого-педагогічний супровід як цілісну діяльність, командну взаємодію (вчителів, асистентів учителя, батьків, практичного психолога, соціального педагога, логопеда, медпрацівників та інших фахівців.

Тема 7. Допоміжні засоби пересування і їх підбір

Класифікація. Обмірювання дитини. Правильна постава при сидінні. Стандартні критерії підбору візка. Очікувані результати надання правильного положення при сидінні. Необхідність використання вертикалізаторів. Фактори, що впливають на прийоми переміщень

Тема 8. Психологічна корекція пізнавальних процесів

Основні завдання психокорекції сенсорних процесів. Напрямки психокорекції пам'яті. Психологічна корекція мислення розв'язує наступні задачі. Основні психокорекційні задачі і прийоми мотиваційного блоку. Основні психокорекційні завдання і прийоми операційно-регулюючого блоку.

Тема 9. Естетичне виховання дітей з комплексними порушеннями засобами мистецтва і працетерапії

Естетичне виховання розумово неповносправних дітей. Сутність корекційно-виховної роботи. Естетичне виховання. Емоційні реакції на музичні твори.

Тема 10. Особливості емоційно-вольової сфери дітей з комплексними порушеннями та сутність корекційно-виховної роботи

Процес відображення ставлення індивіда до різноманітних подразників. Розвиток емоційної сфери в онтогенезі. У кожної дитини свої переживання і ті, які проявляються найчастіше, поступово фіксуються та утворюють певні відтінки характеру. Тому необхідно бути дуже обережним у вихованні неповносправних дітей

Тема 11. Навчання та реабілітаційний супровід неповносправних дітей із фізичними та розумовими порушеннями розвитку.

Реабілітаційним супроводом у навчанні. Стабільність емоційного стану. Релаксація. На танцюровій терапії діти занурюються у світ музики і танцю. Вони з допомогою уяви переміщуються у далекий та незвіданий світ спокою та гармонії, вчаться розуміти мову власного тіла.

Тема 12. Соціальна реабілітація дітей з особливими потребами.

Протягом багатьох років суспільство у ставленні до неповносправних осіб розвивалося від елементарного догляду під опікою родини або у спеціальних закладах — і до усвідомлення потреби у навчанні та наступної соціальної і професійної інтеграції людей із особливими потребами у активне і продуктивне суспільне життя. Неповносправність — це проблема не лише дитини з особливими потребами, її сім'ї, це проблема і найближчого оточення.

3. Рекомендована література

Базова

1. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., — К.: 2015. — 128 с.;
2. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ». / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. – К.: Видавнича група «Атопол», 2018. – с. –100.
3. Практична психологія в інклюзивному середовищі: Матеріали I Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 21 лютого 2019 року) / За заг. ред. В. А. Вінс, Т. М. Кузьменко, І. М. Зозуля – Переяслав-Хмельницький: Видавець Я. М. Домбровська., 2019. – 248 с.
4. Сварник М. І. Реабілітаційні послуги як складова допомоги особам з розумовою відсталістю в громаді. Розділ 3.4.// Соціальні послуги на рівні громади для осіб з інтелектуальною недостатністю. Посібник для відкритого навчання керівників громадських організацій / За ред. акад. Синьова В. М. — К.: БТ «Джерела», 2016. — с. 112–146

Допоміжна

1. Окамото Г. Основни фізичної реабілітації. — Львів: Галицька видавнича спілка, 2002. — 293 с. 2. Азбука для родителей. Движение, игра и спорт вместе с детьми, страдающими умственной отсталостью. — Минск: БелАПДИ, 1996. —

104 с. 3. Дмитриев А. А. Организация двигательной активности умственно отсталых детей. — Москва: Советский спорт, 1991. — 32 с. 4. Ефименко Н. Н., Сермеев Б. В. Содержание и методы — ка занятий физкультурой с детьми, страдающими це - ребральным параличом. — Москва: Советский спорт, 1991. — 55 с. 5. Федорович О. Спортивні забави для дітей з особ - ливими потребами // Разом досягнемо змін. Непов - носправність і гендер: Методичний посібник / За ред. Г. Герасим, М. Сварника. — Львів: Априорі, 2004. — С. 44–57. 6. Эльнеблю И. Без твоего прикосновения я умру... Зна - чение тактильной стимуляции для развития детей. — Минск: Белорусский Экзархат Белорусской право - славной церкви, 1999. — 108 с.

Інтернет-ресурси

Інформаційні ресурси

1. Інклюзивна освіта в Україні: разом крок за кроком. URL: http://www.irf.ua/allevnts/news/inklyuzivna_osvita_v_ukraini_razom_krok_za_krokom/

4.Методи навчання:

Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: вправи, практичні роботи.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу.

Метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів.

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу;метод опори на життєвий досвід здобувачів.

Метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване;метод письмового контролю; метод тестового контролю.

5.Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

6.Система оцінювання:

	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю

90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни